

EU-anpassning och nygammal skattereduktion

Nu märks även Sveriges medlemskap i EU bland avdragen och kostnadsersättningarna. I Deklarationsupplysningar 1997 för löntagare räknas medlemsstaterna och EES-länderna upp samt förklaras förkortningen EU. I övrigt känns både deklarationsblanketten och Dags att deklarera bekant.

För alla doktorer som deklarerar förenklat är de viktiga datumen i år 2 maj, 5 maj och 18 september. Den 2 maj är sista dag att lämna in förenklad självdeklaration. Datumen 5 och 18 september bör uppmärksammas om man vill slipa respektive erhålla rabatterad kvarskatteavgift.

Den nyhet som måste anses som årets sämsta drabbar alla villaägande doktorer. Inte nog med att taxeringsvärdena har höjts, nu höjs även procentsatsen för fastighetsskatten. En ljusglimt är i alla fall att skattereduktionen för byggnadsarbete på bostadshus har återinförts. Denna gång gäller den även bostadsrätt.

I övrigt bör i huvudsak följande nyheter uppmärksammas:

- Nya regler för förmåner av fri hälso- och sjukvård, tandvård, läkemedel, företagshälsovård och rehabilitering.
- Förmån av vara eller tjänst av begränsat värde för den anställda är under vissa förutsättningar skattefria.
- Fri resa eller kostnadsersättning för resa till eller från anställningsintervju inom och mellan EUs medlemsländer och EES-länderna är skattefria.
- Avdrag medges för kostnader för inställesresor och hemresor inom och mellan EUs medlemsländer och EES-länderna.
- Rätt till avdrag finns – under vissa förutsättningar – för medföljande barns skolkostnader vid tjänsteresor utomlands.

- Möjlighet att kvitta underskott av nystartad näringsverksamhet mot inkomst av tjänst har återinförts.
- Gränsen för förmögenhetsskatt har höjts.
- Skattereduktion medges för fastighetsskatt vid kraftigt höjt taxeringsvärde.

LÖNER, FÖRMÅNER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR

Så gott som alla intäkter är skattepliktiga och kommer också i regel på kontrolluppgift, antingen inbakade i lönesumman eller på annan plats och därmed i deklarationen.

Följande områden bör emellertid uppmärksammas:

En del nya regler har som tidigare nämnts införts vad gäller **förmåner**. Fri hälso- och sjukvård eller tandvård som inte är offentligt finansierad, företagshälsovård, rehabilitering och förebyggande behandling är skattefria förmåner. Däremot är offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård skattepliktig förmån, likaså fria läkemedel.

Vidare är numera förmåner av begränsat värde för den anställda, men som är av väsentlig betydelse för utförandet av hennes/hans arbetsuppgifter, skattefria. Som villkor ställs att förmånen är av begränsat värde och att det är svårt att särskilja förmånen från tjänsteutövningen.

Som exempel kan nämnas tidningsprenumerationer eller användning av PC för privat bruk. I övrigt är grundprincipen fortfarande att alla förmåner som utgått i tjänsten är skattepliktiga.

Kostnadsersättningar, traktamenten, logiersättningar etc, som överensstämmer med schablonbeloppen eller ersättningar som motsvarar gjorda utlägg behöver *inte* deklarerars, förutsatt att de kryssats på kontrolluppgift.

Ersättning från arbetsgivaren eller av allmänna medel för flyttningskostnader till den som flyttat på grund av byte av verksamhetsort är skattefria. Även fri resa eller kostnadsersättning för resa till eller från anställningsintervju till den del resan/ersättningen avser resa inom eller mellan EUs medlemsländer eller EES-länderna.

Å andra sidan får i de sistnämnda fallen inte heller avdrag göras för kostnaderna, även om de överstiger ersättningen. I

övrigt måste i princip alla typer av kostnadsersättningar och dylikt redovisas.

Stipendier behöver inte deklarerars om de är äkta, dvs givna för mottagarens utbildning utan samband med motprestation – exempelvis stipendier från Läkarförbundets forskningsfond.

Om avdrag yrkas för kostnader uppkomna t ex vid vistelse utomlands för forskning måste uppgift lämnas om erhållna stipendier – annars riskerar man skattetillägg.

Fackliga stipendier, som ibland utbetalas i samband med Läkarförbundets kurser, är inte längre skattefria.

Projektbidrag från stipendiefonder som lämnas till högskolorna och via kostnadsanslaget fördelas på inköp respektive löneandel blir alltid skattepliktiga vad avser lönedelen.

Utlandsinkomster kan vara undantagna från skatt i Sverige i tre olika fall: på grund av ettårsregeln, sexmånadersregeln (varom mera nedan) eller dubbelbeskattningsavtal.

Lön och andra förmåner som utbetalas av FN och vissa FN-organ kan vara skattefria på grund av internationella konventioner. Uppdragsgivaren kan i allmänhet ge besked. Om inte, kontakta skattemyndigheten för upplysningar.

Vittnesersättning till den som inställt sig inför domstol utgör inte skattepliktig inkomst.

AVDRAG, »RESOR TILL OCH FRÅN ARBETET»

Kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats är avdragsgilla endast till den del de överstiger 6 000 kr. Grundregeln är att avdrag medges för resor med allmänna kommunikationer.

Kostnad för årskort inköpt 1996 men som avser 1997 är avdragsgill först i deklarationen 1998.

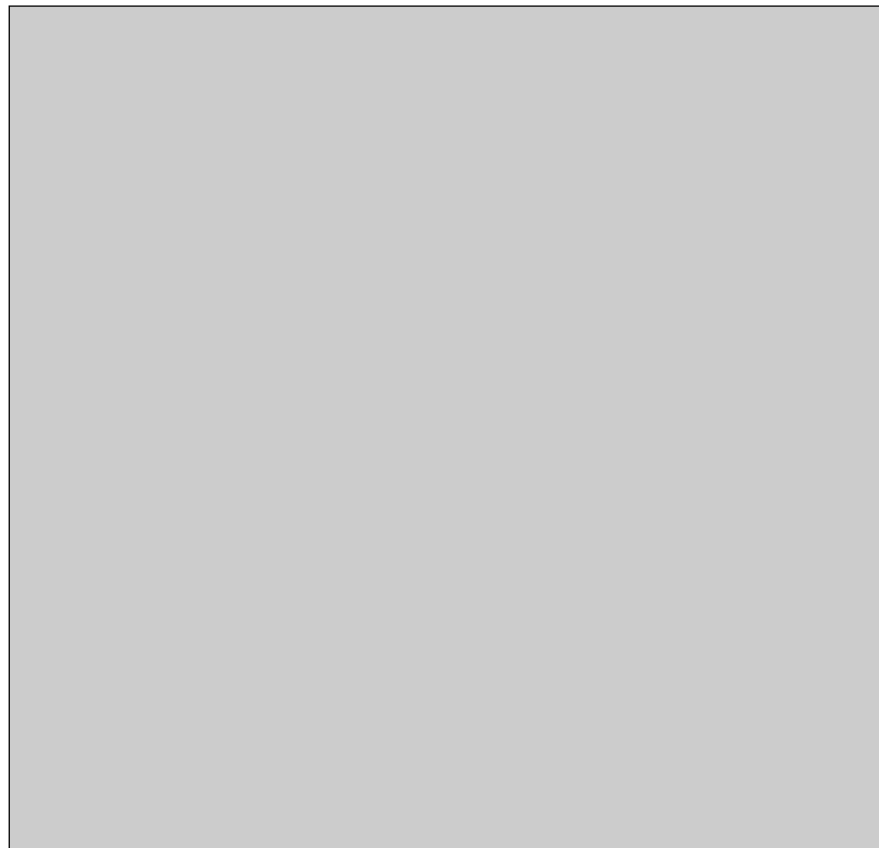
För att få avdrag för bilresor krävs att avståndet till arbetsplatsen är minst 5 km och att det klart framgår att man regelmässigt tjänar minst 2 timmar sammanlagt genom att köra bil i stället för att åka kommunalt. Avdraget är 13 kr per mil. Den som haft bilförmån (fri bil) kan inte få avdrag.

Normalt ges avdrag bara för resa närmaste väg. Avdrag för bilresor har dock medgetts trots att den skattskyldige valt

Författare

MARGARETA BERG/
JAN SCHÖLDSTRÖM

Läkarförbundets förhandlings-
avdelning.

Nya regler har införts för förmåner såsom fri företagshälsövård etc.

att inte köra den närmaste vägen till arbetet. På grund av trafikförhållandena valde han i stället en obetydligt längre väg. Likaså har tidsvinst som uppkommit genom att den skattskyldige genom avtal med arbetsgivaren förskjutit sin ordinarie arbetstid godtagits.

Även avdrag för taxiresor kan under vissa begränsade förutsättningar förekomma. I två domar under 1990 har Regeringsrätten medgivit avdrag för två kvinnor vars arbetstid slutade vid tredjeden på natten.

I ena fallet var avståndet till bostaden endast en kilometer. Allmänna kommunikationer saknades helt. I andra fallet skulle utnyttjande av nattbuss medföra långa väntetider på busshållplatserna. Domstolen tycks ha tagit viss hänsyn till kvinnornas påstående om rädsla och otrygghet mot bakgrund av »det ökade gatuvåldet».

Läkare använder ofta bil till och från arbetsplatsen därför att bilen under dagen används för t ex akuresor. Oavsett avstånd till arbetet och eventuell tidsvinst får den som använt bilen under minst 60 dagar och minst 300 mil under året avdrag för det antal dagar som bilen använts i tjänsten. Om bilen använts i tjänsten under minst 160 dagar och 300 mil medges avdrag för alla de dagar som man kört till arbetet. I dessa fall räknas bara faktisk användning vid beräkning av antalet dagar. Att man tar med bilen för att man inte vet om den kommer att behövas räcker inte för avdrag.

AVDRAG, »TJÄNSTERESOR»

Tjänsteresa innebär att man i sin ordinarie anställning har att utföra en förrättning någon annanstans än på den vanliga arbetsorten. Om man använt egen bil får man dra av 13 kr/mil. Härutöver får man också avdrag för parkeringsavgifter enligt kvitto, men inte för parkeringsböter.

Har man fått ersättning av arbetsgivaren med mindre belopp får man dra av mellanskillnaden. Även ökade levnads-kostnader i samband med tjänsteresor tas upp här. Oftast har traktamente och andra ersättningar utgått enligt schablon, varför avdrag inte är aktuellt.

Om man har haft kostnader för resa inom eller mellan EUs medlemsländer eller EES-länderna i samband med tillträdande eller frånträdande av anställning eller uppdrag, s k *inställelseresa*, föreligger rätt till skäligt avdrag för kostnaderna. Om arbetsgivaren tillhandahåller fria inställelseresor skall värdet tas upp som skattepliktig intäkt och avdrag göras med motsvarande belopp.

AVDRAG, »DUBBEL BOSÄTTNING, TILLFÄLLIGT ARBETE M M»

Ökade levnadskostnader kallas de kostnader som kan uppstå när man har sitt arbete på en annan ort än där man

bor stadigvarande. Situationen är oftast att man hyr en tillfällig bostad på arbetsorten där man bor under arbetsveckan, och under veckosluten åker man hem till den ordinarie bostadsorten.

Ofta stämmer denna beskrivning för AT och delar av FV/ST. De kostnader som uppkommer är hyran på arbetsorten, en fördyring av mat och diverse småutgifter, samt kostnad för hemresor.

Huvudregeln är att man inte får avdrag *enbart* av det skälet att man arbetar på annan ort än där man bor. Avdrag medges dock i två fall, nämligen vid *tillfällig anställning* och vid *dubbel bosättning*.

Tillfällig anställning. Avdrag kan medges under *högst två år* under följande förutsättningar. Anställningen skall avse kort tid *eller* vara typiskt sett begränsad *eller* bedrivs på flera olika platser. Förutom något av dessa alternativ skall avståndet mellan bostad och arbetsort överstiga 50 km, och övernattnings skall ha skett på arbetsorten. En anknytning till bostadsorten skall ha be-hållits.

Avdrag medges för styrkt faktisk kostnad för bostad samt 90 kr per dag de tre första månaderna och därefter 54 kr per dag. Avdrag kan medges såväl ensamstående som gifta/sambor.

AT på annan ort än bostadsorten bör alltså leda till avdrag för den som behåller sin bostadsort som »centrum för sina levnadsintressen» och kan förväntas återvända till bostadsorten för den fortsatta läkarkarriären.

Dubbel bosättning. Avdrag kan medges under *högst ett år* för ensamstående och *högst tre år* för gifta och sambor. I detta fall har den skattskyldige på grund av sitt arbete flyttat till en ny arbets- och bostadsort men tvingats behålla även den gamla bostaden därför att make eller sambo har arbete där men inte kan få sådant på den nya orten *eller* därför att det inte går att hitta en lämplig bostad *eller* annan särskild omständighet. I likhet med tillfällig anställning krävs övernattnings på arbetsorten och 50 km avstånd.

Avdrag medges för styrkt faktisk bostadskostnad på arbetsorten samt 54 kr per dag. Såväl ensamstående som gifta/sambor har rätt till avdrag.

Som exempel på en avdragssituation kan alltså nämnas en ST-läkare som tillträder anställning på en annan ort. Make bor kvar därför att det inte finns arbete på nya orten förrän om två år. Under dessa två år medges avdrag för faktisk bostadskostnad för den av bostäderna som inte är »familjebostaden» samt 54 kronor per dag.

Reglerna gäller även då den gemensamma bostaden flyttas men make/

sambo under en övergångsperiod stannar kvar på den tidigare bostadsorten. I det fallet medges avdrag för den tillfälliga bostaden på den tidigare bostadsorten.

Vid tillfällig anställning *utomlands* medges avdrag med ett halvt normalbelopp för aktuellt land under de första tre månaderna och med 30 procent av helt normalbelopp för aktuellt land per dag därefter. Vid dubbel bosättning gäller endast 30 procent av normalbeloppet. För boendekostnad gäller i båda fallen att avdrag medges för styrkt faktisk kostnad i enlighet med de riktlinjer som anges ovan.

Hemresor får man avdrag för både vid tillfällig anställning och vid dubbel bosättning. Detta gäller även ensamstående numera.

Kostnaden för en hemresa i veckan med billigaste färdssätt medges. Avdrag medges generellt för skäligen kostnad för tåg eller flyg (billigaste alternativet) även om det inte är billigaste färdssätt. Bilavdrag, 13 kr/mil, är tillåtet om allmänna kommunikationer inte kan användas på ett vettigt sätt. Avdragsrätten gäller endast resor inom eller mellan EUs medlemsländer eller EES-länderna.

Av arbetsgivare betalda hemresor är förmån och finns därför i regel med på kontrolluppgift. Avdrag får ske om förmånen redovisats som intäkt.

AVDRAG, ALLMÄNT OCH »ÖVRIGA KOSTNADER»

Avdrag medges för alla kostnader som är att anse som kostnader för fullgörande av anställningen, förutsatt att skattefri ersättning inte har lämnats för att täcka kostnaderna. Avdrag medges endast till den del som överstiger 1 000 kr.

Om avdragsrätten är tveksam måste man öppet redovisa vad kostnaderna avser så att skattemyndigheterna har möjlighet att bedöma yrkandets skälighet. Gör man detta riskerar man inte att drabbas av skattetillägg om taxeringsmyndigheterna bedömer att avdragsrätt inte föreligger.

När det gäller förhållanden som är speciella för läkaryrket är det nödvändigt att man lämnar de upplysningar som behövs för att skattemyndigheten skall kunna bedöma det skäliga i ett avdragsyrkande. Genom en saklig och detaljerad argumentation och genom att vid behov bifoga dokumentation såsom kvitton m m ökar man sina chanser att få igenom avdragen. Detta är särskilt väsentligt då man under senare år kunnat notera en betydligt restriktivare inställning från skattemyndigheternas sida och praxis kräver att kostnaderna

varit *nödvändiga* för fullgörande av de arbetsuppgifter som följer av anställningen. Detta gäller särskilt beträffande avdrag för typ arbetsredskap, facklitteratur, kongress- och kursresor etc. SPARA ALLTID ALLA KVITTON!

Ett argument som inte går hem är däremot påståendet att landstingets sjukvårdskvalitet påverkas av om avdraget beviljas. Skattemyndigheterna har inte i sin verksamhet någon laglig möjlighet att ta denna typ av hänsyn.

Avdrag medges som nämnts inte för kostnader för vilka man har rätt till kostnadsersättning från arbetsgivaren. Det föreligger således ingen valrätt mellan alternativen att ta ut ersättningen eller att begära avdrag i deklarationen för uppkomna kostnader.

En förutsättning för avdrag är att kostnaden är knuten till en inkomst i deklarationen. Utbildningskostnader är därför som huvudregel inte avdragsgilla eftersom själva utbildningen i regel inte ger någon inkomst. Skattemyndigheten har ibland tagit detta till intäkt för att vägra AT- och FV-läkare avdrag. Man åberopar då att det rör sig om utbildningstjänster.

Resonemanget är naturligtvis felaktigt. Avdragsyrkandena brukar också gå igenom när man upplyst taxeringsnämnden om att det även i dessa fall rör sig om vanliga avlönade tjänster. Kammarrätten i Göteborg har i en dom uttalat att AT-tjänstgöring med hänsyn till sin karaktär skall anses som tjänst och inte som utbildning.

Här följer några tips beträffande de vanligaste »läkaravdragen» som kan öka Dina chanser till framgång.

Ansvarighetsförsäkringen anses som avdragsgill. Premien var mellan 144 och 1 296 kr för 1996.

Arbetsredskap (instrument, skrivmaskiner, datorer m m) som köpts in privat under beskattningsåret är avdragsgilla om de varit nödvändiga i arbetet. Beträffande offentliganställda läkare brukar skattemyndigheten utgå ifrån att huvudmannen tillhandahåller sådana saker. En ordentlig argumentering krävs därför ofta för att få igenom avdrag.

Avdrag kan yrkas för hela anskaffningskostnaden om denna inte överstiger 2 000 kr eller redskapets varaktighet är högst tre år. I annat fall yrkas avdrag för värdeminskning. Avskrivningsprocenten anpassas till det antal år tillgången antas räcka, vanligen fyra eller fem.

Dator har en forskare fått avdrag för (värdeminskning) av Regeringsrätten. Tydligt hade hon presterat en ordentlig utredning, för Regeringsrätten konstaterade att det framgick att forskning-

en bedrevs på ett sådant sätt att datorutrustningen »var ofrånkomlig». Det fanns inte någon möjlighet för forskaren att »ens med ett rimligt mått av planering fullfölja uppgifterna» med begagnande av den utrustning som fanns på universitetet.

Arbetsrum i egna bostaden är det näst intill omöjligt att få avdrag för när det gäller avdrag från inkomst av tjänst. Grundförutsättning för att avdrag skall kunna medges är dels att arbetsgivaren inte håller med arbetsrum, dels att arbetsrummet är avskilt på sådant sätt att det inte ingår i bostaden. I varje fall skall man ha inrett rummet så att det bara kan användas som arbetsrum men inte för bostadsändamål. I näringsverksamhet finns schablonbelopp (2 000 eller 4 000 kr).

I en dom från Regeringsrätten har trots allt en lärare som hyrde ett rum i samma hus som familjen hyrde bostad fått avdrag. Till stöd för sitt yrkande åberopade läraren ett intyg från rektor.

Av detta framgick att läraren behövde en ostörd arbetsplats för planering samt för- och efterarbete i samband med lektioner och att skolan inte förfogade över tjänliga lokaler för att tillgodose detta behov.

Kostnader som är aktuella att dra av är faktiska merkostnader för el, uppvärmning, städning etc samt viss del av hyran om det rör sig om en hyreslägenhet.

Avgiften till arbetslöshetskassan (AEA-avgiften) är avdragsgill. Avgiften var 492 kr för 1996.

Fackföreningsavgiften till förbundet och delföreningarna kan man inte dra av i deklarationen. Avgiften ger inte heller upphov till skattereduktion numera.

Facklitteratur som inköpts under året och som varit nödvändig för arbetsfullgörande är avdragsgill. Faktiska utgifter skall ligga till grund för avdragsyrkandena. Detta innebär att man skall lämna en utförlig specifikation (författarnamn och titel) över litteratur som köpts in. Det lönar sig således inte att yrka avdrag med något schablonmässigt beräknat belopp. Bifoga kvitton!

Läkartidningen brukar vara avdragsgill för yrkesverksamma läkare. Prenumerationsavgiften var 1996 i normalfallet 650 kr, för pensionärer 425 kr och för MSF-medlemmar 425 kr.

Kostnad för tidskrift som erhålls på grund av medlemskap i förening – obligatorisk prenumeration – är däremot aldrig avdragsgill.

I övrigt brukar tre krav uppställas för att avdrag skall komma i fråga:

– litteraturen får inte vara av sådant ►

ANNONS

ANNONS

ANNONS

ANNONS

allmänt intresse att den läses utanför facket,

- litteraturen får inte vara tillgänglig på arbetsplatsen i någonlunda erforderlig utsträckning genom arbetsgivarens försorg,

- litteraturen får inte utgöra kurslitteratur i grundutbildning eller vidareutbildningslitteratur. Litteraturen får inte heller ligga avsevärt över den nivå som kan anses erforderlig för tjänsten.

Beträffande »utbildningslitteratur» bör påpekas att taxeringsnämnderna ofta vägrar avdrag på fel grund. Anledningen till att »utbildningslitteratur» inte är avdragsgill är att själva utbildningen för vilken litteraturen införskaffats inte medför någon inkomst. Det gäller såväl t ex högskolestudier som enskild förkovran för högre tjänst.

Avdrag för litteratur som är nödvändig vid tjänstgöring som AT-, FV- eller ST-underläkare kan däremot som tidigare påpekats inte underkännas med hänvisning till att det rör sig om »utbildning», eftersom såväl legitimations- som specialistutbildningen genomgås i avlönade tjänster. Se ovan nämnda kammarrättsdom.

Den vanligaste invändningen från taxeringsmyndigheten, särskilt beträffande offentliganställda, brukar vara att »om litteraturen varit nödvändig hade den tillhandahållits av arbetsgivaren».

Denna motivering är både ologisk (för avdragsrätt kan då aldrig föreligga för anställda) och felaktig och skall således inte accepteras.

I dessa fall gäller det att försöka redogöra i detalj för varför sjukhusbiblioteket är otillräckligt, att skaffa intyg från exempelvis chefsöverläkaren om den faktiska tillgången på litteratur och vikten av att man har omedelbar tillgång till litteraturen på sin arbetsplats.

Det är i detta sammanhang också på sin plats att påpeka att läkare är underkastade statlig tillsyn och skyldiga att handla enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sjukvårdshuvudmannen kan därför inte ensam avgöra om tillhandahållen facklitteratur är tillräcklig.

Man kan också notera att frågan om litteraturens tillgänglighet inte är relevant när det gäller tidskrifter. I praxis har man nämligen utgått från att arbetsgivaren inte hinner läsa sådan kontinuerlig »uppdateringslitteratur» på arbetet.

Man brukar således medge avdrag för personliga prenumerationer på fack-tidskrifter även om de finns på arbetsplatsen.

Flyttningkostnader är nästan aldrig avdragsgilla. Å andra sidan är inte ersättning till den som flyttat på grund av byte av verksamhetsort skattepliktig.

Till flyttningkostnad räknas kostnader för packning samt transport av bohag och annan egendom.

Kongresser, kurser etc. Följande tumregler kan lämnas när det gäller möjligheten att få avdrag för kostnader i samband med kongresser, kurser, studieresor och dylikt. Varken kostnader som nedlagts för att erhålla en anställning eller kostnader som nedlagts för att nå en högre anställning är avdragsgilla.

Således är kostnader för grund- eller vidareutbildning inte avdragsgilla. Även kostnader för att upprätthålla en osedvanligt hög prestationsnivå på innehavd tjänst faller utanför avdragsrätten.

I princip skall alltså en utbildningskostnad för att omfattas av avdragsrätten vara nedlagd för fortbildning syftande till att bibehålla en genomsnittligt godtagbar prestationsnivå i förhållande till innehavd anställning.

Bibehåller en rimlig prestationsnivå gör man genom att följa utvecklingen inom sitt område. Detta kan t ex ske genom deltagande i kongresser.

Skattemyndigheterna försöker således vid bedömningen av avdragsrätten för en kongressresa att göra en bedömning av vilka krav en arbetsgivare normalt kan ställa på innehavaren av en sådan tjänst som kongressdeltagaren har.

Det första som undersöks är om arbetsgivaren påfordrat deltagande i kongressen eller om deltagandet åtminstone legat i *arbetsgivarens intresse*. Som regel krävs att detta intresse manifesterats på så sätt att deltagaren under bevisandet av kongressen fått bibehålla sina löneförmåner från arbetsgivaren.

Om arbetsgivare gör avdrag på lönen eller lön inte alls utgår brukar avdrag vägras. Har deltagandet skett under semester eller jourkompensation har arbetsgivaren inte möjlighet att visa intresse genom att utge lön. Avdragsrätten måste då bedömas utifrån andra kriterier. Ofta vägras avdrag därför att den skattskyldige har svårt att bevisa »nöd-vändigheten» i dessa situationer.

Emellertid är det inte bara arbetsgivarintresset som tillmäts betydelse utan också deltagarens tjänsteställning. I ett avgörande från Regeringsrätten motiverades avdragsrätten för en läkares deltagande i en radiologkongress (han hade bibehållen lön) på följande sätt: »Det får anses åligga L såsom överläkare vid lasarettets röntgenavdelning att bevaka nyheterna inom sin specialitet ...» Det är alltså lättare för chefsöverläkaren/verksamhetschef än för underläkaren att få avdrag för kongressresor.

Det är också väsentligt att det finns ett organiserat program med i regel minst 30 veckotimmar, och där ämnet/ämnena som behandlas har relevans

för det arbete man har under beskattningssåret.

Exklusiva resmål, rekreationsinslag under eller i tidsmässig anslutning till kongressen liksom anhörigs deltagande i resan ger minuspoäng vid avdragsbedömningen.

De kostnader för vilka avdrag ifrågakommer är i huvudsak kongress-/kursavgift, resekostnader, fördyrade levnadskostnader, styrkta logikostnader (observera att om traktamente inte utgått medges avdrag med hälften av normalbeloppet för aktuellt land om man inte kan visa en högre faktisk kostnad) samt förekommande litteratur- och materialkostnader. Resekostnadsbidrag, eventuella traktamenten och övriga kostnadsersättningar eller bidrag skall redovisas som intäkt eller öppet från-räknas kostnaderna.

Det är väsentligt att försöka styrka nödvändigheten av kurs-/kongressdeltagandet genom intyg från arbetsgivare, redogörelse för den egna arbetssituationen, tjänsteställning osv. Argumentera däremot inte – med tanke på att vidareutbildningskostnader inte är avdragsgilla – utifrån kongressdeltagandets nytta för framtida karriärmöjligheter.

Spar alltid kvitton, program och dylikt till styrkande av faktiska utgifter och omständigheter! Detta är angeläget med hänsyn till skattemyndighetens ovan nämnda restriktiva inställning. I de fall skattemyndigheten bestämmer sig för att granska avdragen närmare fordras en omfattande och detaljerad argumentation för att få en kongresskostnad accepterad som avdrag.

Kostnader för deltagande i riksstämmor samt specialistföreningarnas utbildningsdagar bör också kunna dras av.

Legitimationsbevis och bevis om specialistkompetens kostar numera en hel del hos Socialstyrelsen. Kostnaden är dock inte avdragsgill eftersom det är fråga om förvärv av en högre formell kompetens.

Psykoanalys eller psykoterapi är något som ibland är nödvändigt för den som är verksam som terapeut. Att få avdrag för sådana kostnader är i princip omöjligt. För att uppnå bästa förutsättningar för avdrag bör argumenteringen läggas upp på samma sätt som beträffande kurser i allmänhet och ordet psykoanalys om möjligt undvikas. Grundförutsättningen är att man har bibehållen lön eller går under arbetstid.

Möjligheten att få igenom avdraget ökar om man genom intyg från arbetsgivaren kan visa att handledningen varit nödvändig för att man på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sin tjänst. Handledning för terapeuter och kostnader härför brukar också behand-

las negativt av skattemyndigheten med hänvisning till gällande rättspraxis.

Med hänvisning till Regeringsrättens dom i RÅ 1988 ref 26 bör man emellertid numera kunna få avdrag för kostnader för s k vårdhandledning. Fallet avsåg en sjukhuspräst som i sitt arbete gav psykoterapeutisk behandling under handledning. Regeringsrätten hörde i målet Socialstyrelsen som bl a yttrade:

Utbildningen i psykoterapi omfattar två steg. I båda stegen ingår som huvudmoment teoretiska kurser, handledda psykoterapifall och egenterapi. Handledningsmomentet innebär att eleven under ledning av en handledare utbildad psykoterapeut behandlar ett antal terapifall.

Vid sidan av sådan utbildningshandledning förekommer vårdhandledning.

Syftet härmed är att ge ett skydd för patienten som går i terapi hos steg 1-behörig terapeut, vilken har huvuddelen av sin utbildning i psykoterapi framför sig. Vårdhandledning tillämpas också för att täcka det handlednings- och konsultationsbehov som kan uppstå hos en fullt utbildad psykoterapeut.

Socialstyrelsen menade att i den mån handledningen inte haft karaktären av utbildningshandledning utan av vårdhandledning kostnaderna härför borde anses nödvändiga för arbetet på sjukhuset.

Den i målet aktuella prästen genomgick utbildning på steg 2-nivå. Regeringsrätten godtog påståendet att den handledning som lämnats enbart utgjorts av vårdhandledning och medgav till följd härav avdrag för hans kostnader såsom utgifter för arbetsbiträde.

Rättegångskostnader i arbetsrättslig tvist som gällde bibehållande av befattning och lönenivå har berättigat till skligt avdrag.

Studiekostnader. Avdrag för kostnader för studier medges normalt inte. Doktorand som får skattepliktigt utbildningsbidrag kan dock dra av de merkostnader som uppkommit på grund av studierna.

Regeringsrätten har i ett fall medgett en forskarstuderande som uppbar sådant bidrag avdrag för ökade levnads-kostnader under vistelse i Moskva som var nödvändig för hans forskningsupp-gift.

Studiemedelsavgift, dvs indexökning av studiemedel, är enligt direkt författningsbestämmelse inte avdragsgill. Däremot är räntor på andra studielån avdragsgilla. Avdraget görs under inkomst av kapital.

Taxiresor, som bekostas av arbetsgi-varen vid inställelse under beredskap,

anges i vissa fall som förmån på kon-trolluppgift efter direktiv av lokal skat-temyndighet. Om så har skett skall avdrag yrkas med motsvarande belopp.

»EGENAVGIFTER UNDER TJÄNST»

Egenavgifter skall man i vissa fall betala själv trots att inkomsten skatte-mässigt är att se som inkomst av tjänst. Detta kan gälla vissa arbetsersättningar, där ersättningen understiger 10 000 kr per utbetalare och utbetalaren är fysisk person som inte driver näringsverksamhet.

Det kan även gälla vissa utländska inkomster, inkomst av hobby och tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär eller konstnärlig verksamhet där ett upp-dragsförhållande saknas. Avdrag för egenavgifter får göras med 25 procent av inkomsten.

Vid nästa års deklaration görs sedan en avstämning mellan avdraget och de faktiskt påförda egenavgifterna enligt skattsedeln.

ALLMÄNNA AVDRAG

Pensionsförsäkringens premie och inbetalningar på pensionssparkonto är numera nästan de enda avdrag som finns kvar under allmänna avdrag. Pen-sionsförsäkring är fortfarande en attrak-tiv sparform trots en viss beskattning hos bolaget.

Som bekant begränsades 1995 av-dragsrätten. För en del gäller som högs-ta avdrag 18 100 kr (ett halvt basbe-lopp), men för dem som har en tjäns-teinkomst över 362 000 kr gäller 5 pro-cent av inkomsten som överstiger 362 000 kr men inte 724 000 kr, dock högst 36 200 kr.

INKOMST AV KAPITAL

De flesta inkomst- och utgiftsräntor, reavinst-/förluster på fastigheter och värdepapper eller skall redovisas här. I princip beskattas alla skattepliktiga rea-vinster fullt ut, medan reaförluster nor-malt kan utnyttjas i begränsad utsträck-ning. Eventuellt underskott resulterar i skattereduktion värd 30 procent för be-lopp upp till och med 100 000 kr, 21 procent däröver.

Observera att kvittningsrätten på vinster och förluster mellan fastigheter och värdepapper ökat. För det långsik-tiga sparandet bör man också notera att det finns allehanda konton och ränte-fonder m m där avkastningen inte be-skattas varje år utan först efter en be-stämd tid. Det ger bättre kapitaltillväxt att utnyttja sådana sparformer än det traditionella kontosparandet.

Att spara i **värdepappersfonder**

börjar bli allt vanligare. Vid inlösen av andel i en värdepappersfond skall rea-vinstberäkning göras. Detsamma gäller vid utskiftning när en fond upplöses och vid byte från en fond till en annan. An-skaffningsvärdet för fondandel kan be-räknas efter faktisk kostnad, marknadsvärde den 31 december 1992 (gäller en-dast andel i svensk värdepappersfond förvärvad före 1 januari 1995) eller till 20 procent av försäljnings-/inlösenpri-set efter avdrag för kostnader (scha-blonregel). Andelar i aktiefonder be-handlas skattemässigt på samma sätt som aktier, vilket innebär bl a att reaför-luster på marknadsnoterade aktiefonder kan kvittas fullt ut mot reavinster på marknadsnoterade aktier och vice versa.

Om förlusterna är större än reavins-terna får 70 procent av överskjutande del av förlusterna dras av mot övriga in-täkter. För äldre aktiefonder kan andra regler gälla.

Allemansfonder är ett särskilt slag av aktiefonder. Reavinsterna beskattas till 2/3 och på motsvarande sätt är 2/3 av en reaförlust avdragsgill. Andelens schablonmässiga anskaffningsvärde ut-görs av det fondandelsvärde som före-låg vid ingången av 1991. Vid beräk-ningen av anskaffningsvärdet kan man alternativt använda sig av faktisk kost-nad eller ovan nämnda schablonregel.

Vid **försäljning av privatbostaden** kan reavinsten beräknas enligt olika regler. **Uppskov** med reavinst på grund av försäljning och nyförvärv av småhus eller bostadsrätt som är permanentbo-stad kan medges. Reavinsten måste uppgå till minst 50 000 kr och vara framräknad enligt den s k huvudregeln. Denna regel innebär att halva den fram-räknade vinsten är skattepliktig, och vinsten beräknas som skillnaden mellan försäljningsintäkten, efter avdrag för försäljningskostnader, och omkost-nadsbeloppet (anskaffningskostnad, re-parationsavdrag m m).

Uppskov med skatten får man på så sätt att man i deklarationen får göra ett avdrag som i de flesta fall motsvarar den skattepliktiga vinsten. Om den nyför-värvade bostaden är minst lika dyr som den försålda får man uppskov med hela den skattepliktiga vinsten. Är den billi-gare medges ett partiellt proportionellt uppskov.

Nyförvärv och bosättning i den nya bostaden måste ske senast den 15 febru-ari andra året efter avyttring, annars ut-faller uppskovsbeloppet till beskattning med ett tilläggsbelopp på 10 procent.

ALLMÄNNA EGENAVGIFTER

Även i år heter avgifterna pensions-avgift och sjukförsäkringsavgift och be-

räknas på förvärvsinkomster upp till 276 000 kr, dock ej på folkpension och ATP. Avgifterna uppgår till 1 procent respektive 3,95 procent och är avdragsgilla. Avdragen görs automatiskt av skattemyndigheten. Man skall således inte göra avdragen i självdeklarationen.

ARBETE UTOMLANDS

Många läkare arbetar utomlands. Det finns tre olika fall som kan leda till att skatt inte tas ut i Sverige.

Ettårsregeln som innebär skattebefrielse i Sverige för utländsk lön om anställningen och vistelsen i utlandet varat minst ett år. Beskattning skall i regel ha skett i utlandet, men detta kan bortfalla om landet inte har beskattning alls av löneinkomster (t ex vissa muslimska länder). Regeln gäller inte i svensk statlig eller kommunal utlandstjänst.

Sexmånadersregeln befriar från skatt i Sverige för utländsk lön om anställningen och vistelsen utomlands varat minst sex månader och inkomsten beskattats i verksamhetslandet. Kvitto eller intyg på erlagd skatt skall kunna uppvisas.

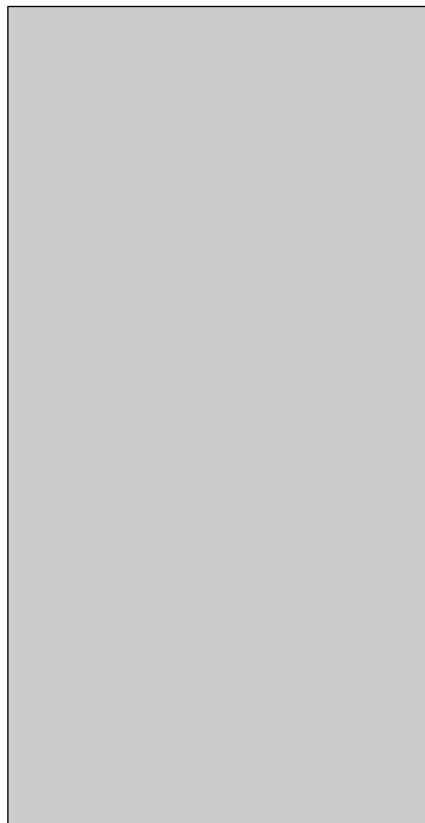
Dubbelbeskattningsavtal. För att flera staters sammantagna skatteanspråk inte skall leda till dubbelbeskattning av individen fördelar staterna skatterätten mellan sig i dubbelbeskattningsavtal.

När varken ettårs- eller sexmånadersregeln är tillämplig, t ex vid korttidsanställning utomlands, blir någon avtalsregel tillämplig.

Avtalen skiljer på inkomster av offentlig anställning, enskild anställning, rörelse (näringsverksamhet), fritt yrke (praktiker) m m, och beskattningsrätten faller olika mellan staterna för de skilda inkomsterna.

Observera att deklarationsplikt föreligger även vid rätt till skattebefrielse samt upplysningar och utredning i form av kvitton, intyg etc måste bifogas för skattemyndighetens bedömning. Ett gott råd inför utlandsarbete är att kontakta skattemyndigheten för att eventuellt erhålla beslut om skattejämkning samt upplysningar i övrigt angående vilken utredning som skall bifogas och om eventuella egenavgifter skall erläggas osv. Allt för att undvika obehagliga överraskningar efter hemkomsten.

Inom Norden gäller det s k **Nordiska dubbelbeskattningsavtalet**. Enligt avtalet beskattas i regel inkomst av offentlig anställning i den stat där arbetet utföres. Inkomst av enskild anställning kan beroende på förhållandena beskattas

Skattereduktion har återinförts för byggnadsarbete på det egna huset eller bostadsrätten.

tas i hemviststaten eller i staten där arbetet utförs.

Många svenska läkare arbetar återkommande i Norge som kommuneleger. De erhåller dels lön på grund av anställning och dels jourersättning för legevakt. Anställningslönen följer vad som gäller beträffande offentlig anställning. Jourersättningen betraktas däremot i Norge som inkomst av självständig yrkesutövning. Sådan ersättning skall enligt huvudregeln beskattas i hemviststaten, om inte läkaren i Norge har en stadigvarande anordning som regelmässigt står till hans förfogande för att utöva verksamheten eller om läkaren vistas i Norge under tidrymd eller flera tidrymder som sammanlagt överstiger 183 dagar under en tolv månaders period.

Det har under en längre tid varit oklart hur begreppet stadigvarande anordning skall tolkas och om legevakten bedrivs från en sådan anordning. Om tolkningsproblem uppkommer skall, enligt dubbelbeskattningsavtalet, behöriga myndigheter lösa frågan. Vid det senaste Nordiska skattemötet på Island kom de berörda myndigheterna överens om att inkomst av legevakt inte anses utövad från stadigvarande anordning, vilket innebär beskattning i Sverige när läkaren är läkarens hemviststat. I Sverige skall, enligt uppgift från Riksskatteverket, inkomsten beskattas under

tjänst och läkaren skall erlägga egenavgifter i Sverige. Se vidare rubriken Avdrag »Egenavgifter under tjänst».

MOMS

Momsbeskattningen utvidgades ju avsevärt på tjänsteområdet genom skattereformen. Sjukvårdstjänster är dock undantagna från skatteplikt varför läkarverksamhet så gott som aldrig är skattepliktig tjänst vid beräkning av moms. Regeringsrätten har i en alldeles färsk dom slagit fast att även utifrån inköpta transporttjänster för hemesök hos patienter utgör sådan sjukvård som är undantagen momsskatteplikt. Momsskyldighet är som regel inte heller aktuell om man inte deklarerar eller bort deklarerar inkomst av näringsverksamhet.

Läkare som driver näringsverksamhet och i denna debiterar arvode för intyg och utlåtande eller arbete med kliniska läkemedelsprövningar som inte har samband med patientvård skall däremot debitera och redovisa moms på arvodet, som anses som konsultarvode – exempelvis ett utlåtande till domstol i arbetsskadeärende. Något undre gränsvärde finns inte.

I dessa fall får man givetvis lyfta av ingående moms som är hänförlig till konsultverksamheten. Vill man undvika momsredovisning tar man inte in arvodet i företaget utan tar ut det som uppdragsarvode.

Fr o m 1 januari 1997 är även all kommersiell utbildning momspliktig.

SKATTEREDUKTION FÖR BYGGNADSARBETE PÅ BOSTADSHUS

Återigen kan man få skattereduktion för byggnadsarbete. Denna gång gäller det inte bara bostadshuset, utan även bostadsrätten. Tidsperioden är den 15 april 1996–31 december 1997. Reduktionen är 30 procent av utgifterna, dock för småhus högst 10 500 kr och för bostadsrätt 5 000 kr. Utgifter under 2 000 kr ger ingen reduktion. Ansökan måste ske på särskilda blanketter.

ÖVERKLAGANDE

Möjligheterna till omprövning och överklagande av taxeringsbesluten är numera utvidgade. Begäran om omprövning avseende årets deklaration kan göras till skattemyndigheten till och med år 2002.

Detta kan göras om man glömt någon uppgift eller om man är missnöjd med skattemyndighetens beslut. Liksom tidigare kan man också välja att överklaga till länsrätt. Samma långa tidsfrist gäller då. •